

Pratarmė

Pirmame *Acta Paedagogica Vilnensia* 40 tomo straipsnyje žymios JAV kokybinių tyrimų metodologės, profesorės Kathryn Roulston ir Judith Preissle, remdamosi etikos vertinimo komisijoje įgyta patirtimi, gvildena su žmonėmis atliekamų tyrimų etikos dilemas. Straipsnyje taip pat pateikiama etikos vertinimo rekomendacijų, skirtų tiek institucijoms, atsakingoms už studentų tyrimus, tiek pradedantiems tyrėjams. Jaunų tyrėjų patirtis integruojantis į doktorantūros studijų programą aptariama antrame žurnalo straipsnyje. Šis straipsnis įdomus ir metodologiniu požiūriu: jame pristatomi menu grįsto (angl. *arts-based*) kokybinio tyrimo rezultatai. Kitokia patirtis perteikiama straipsnyje, pristatančiame Katalonijos universitetuose ir tyrimų centruose, kuriuose vis dar pasitaiko moterų diskriminacijos ir nelygybės apraiškų, dirbančių akademikų (dėstytojų, tyrėjų, vadovų) profesinės karjeros istorijas. Tai, kad akademinėse institucijose netrūksta įvairaus pobūdžio konfliktinių situacijų, teigia ir lietuvių autoriai. Kaip vieną galimų problemų sprendimo būdų jie siūlo mediaciją, pristato šios procedūros taikymo universitetuose teorines prielaidas ir pateikia praktinių pavyzdžių.

Mokykloje konfliktai, kylantys dėl mokinių maištingo elgesio pamokų metu, gali būti sprendžiami pasitelkiant mikroetnografinio tyrimo įžvalgas ir Bakhtino karnavalo teoriją, paaiškinančią įvairių galių klasėje santykių ypatumus. Bakhtino teori-

ja pasitelkiama ir kitame straipsnyje, tiriant argumentacinio rašymo ir kalbėjimo klasėje sąsają. Straipsnio autorius pažymi, kad tokia „*perspektyva apibrėžia argumentacinio rašymo mokymą ir mokymąsi kaip susiformavusį per tam tikrą laiką su unikalėmis praktikomis ir pažinimo būdais, atsirandančiais per bendravimą klasėje. Tai reiškia, kad argumentacinių praktikų mokymas ir mokymasis visada bus unikalus ir priklausomas nuo kontekstų, kuriuose yra praktikuojamas*“. Mokyklos bendruomenės santykiams puoselėti, klasės kultūrai kurti ypač svarbi palanki atmosfera ir kryptingas socialinis ir emocinis ugdymas (SEU). Tačiau ar Lietuvos mokytojai pasirengę diegti socialinį ir emocinį ugdymą Lietuvos mokyklose? Kokie iššūkiai ir sunkumai jų laukia? Į šiuos klausimus siekiama atsakyti analizuojant teorines SEU prielaidas ir pristatant empirinio kokybinio tyrimo rezultatus. Antrame žurnalo skyriuje nagrinėjama ir mokyklos mikropolitikos samprata, išskiriami esminiai jos požymiai, atskleidžiami pagrindiniai mikropolitikos objektų rinkiniai.

Trečią žurnalo skyrių vienija ugdymo filosofija ir priešdėlis post-, žymintis poststruktūralizmo, postmodernizmo ir posthumanizmo prieigas. Viena straipsnių, taikant Gilles Deleuze ir Fèlix Guattari konceptus, į neformalaus ugdymo lauką siekiama pažvelgti naujai, atskleidžiant svarbius, tačiau įprastame Lietuvos švietimo politikos diskurse nepastebimus požymius ir

ugdymo pokyčius, kvestionuojant meta-naratyvus, įsitikinimus ir nusistovėjusią veiklos praktiką. Ne mažiau prieštaringa ir lytiškumo ugdymo tema, svarstant ne tik esamas, bet ir galimas tapatybes, bei nuo postmodernistinio, *queer* ir feministinio kalbėjimo apie lytiškumą pereinant prie Rosi Braidotti posthumanizmo paradigmos.

Ačiū visiems prisidėjusiems prie šio žurnalo tomo: straipsnių autoriams ir recenzentams, santraukas iš anglų kalbos išvertusioms Sandrai Kairei ir Justinai Garbauskaitei-Jakimovskai, VU leidyklos

darbuotojams. Taip pat dėkojame profesorei Audrai Skukauskaitei, pristatančiai *Acta Paedagogica Vilnensia* Jungtinių Amerikos Valstijų mokslininkams, o Lietuvos skaitytojams atveriančiai naujas kokybinių tyrimų metodologijos erdves.

Nuoširdžiausi sveikinimai skiriami jubiliejų šventusiai Ugdymo mokslų instituto profesorei habil. dr. Vilijai Targamadzei ir socialinių mokslų krypties (edukologijos) disertaciją „Humanistinio dvasingumo ryšys su auklėjimo šeimoje patirtimis“ apsigynusiai Simonai Kontrimienei.

Irena Stonkuvienė